

VLAAMS VERBOND VAN HET KATHOLIEK

SECUNDAIR ONDERWIJS

Guimardstraat 1 - 1040 BRUSSEL

LEERPLAN SECUNDAIR ONDERWIJS

VAK

WIJSGERIGE STROMINGEN

**Derde graad ASO, complementair gedeelte
Derde graad KSO, complementair gedeelte**

1ste leerjaar / 2de leerjaar

Licapnummer: D/1992/0279/112

- Licap-uitgave - Brussel -

INHOUD

blz.

1	BEGINSITUATIE	3
2	DOELSTELLINGEN	3
2.1	Algemene doelstellingen	3
2.2	Specifieke doelstellingen van het 1ste leerjaar van de 3de graad	4
2.3	Specifieke doelstellingen van het 2de leerjaar van de 3de graad	4
3	LEERINHOUDEN	4
3.1	Inleiding op de leerinhouden van het 1ste en 2de leerjaar van de 3de graad	4
3.2	De leerinhouden van het 1ste leerjaar van de 3de graad	5
3.3	De leerinhouden van het 2de leerjaar van de 3de graad	5
4	METHODOLOGISCHE WENKEN	6
4.1	Differentiatie	6
4.2	Didactische werkvormen	7
4.3	Didactische hulpmiddelen	7
5	BIBLIOGRAFIE	8

Werken aan het christelijk-gelovig opvoedingsproject is een opdracht van de hele schoolgemeenschap. Deze uitdaging is zeker geen aangelegenheid van de leraar godsdienst alleen. Elke vak kan in zijn dialoog met de werkelijkheid een eigen bijdrage leveren tot een christelijk geïnspireerd zoeken naar waarheid. Elk vak biedt de kansen en de mogelijkheden om tot waardeverheldering of gelovige duiding te komen. In elk vak kunnen leraars vanuit een dialogale houding jonge mensen aanzetten tot een christelijk-ethische reflectie op de inhouden, tot een houding van verwondering en bewondering, van solidariteit, van eerbied en dankbaarheid.

1 BEGINSITUATIE

In de lessentabellen van het NVKSO komt Wijsgerige stromingen als algemeen vak enkel in de 3de graad voor. Nochtans kunnen de leerlingen in het kader van de algemene vakken van de 2de graad (Nederlands, Geschiedenis, Godsdienst, Grieks, Latijn enz.) reeds het begrip filosofie zijn tegengekomen. Aangezien het woord filosofie ook in de media (nieuwsberichten, interviews, krantenartikelen) regelmatig voorkomt, kan er bij sommige leerlingen een zekere voorkennis aanwezig zijn.

In het algemeen behoren de levensbeschouwelijke kennis over de mens, de cultuur, maatschappij en de natuur, die leerlingen binnen het kader van het onderwijs of daarbuiten verworven hebben, en de vragen die ze daarbij stellen, tot de beginsituatie van het nieuwe vak Wijsgerige stromingen.

2 DOELSTELLINGEN

2.1 Algemene doelstellingen

Het vak Wijsgerige stromingen in het Secundair Onderwijs introduceert de leerlingen in de rijke cultuurtraditie van het westerse, filosofische denken. Tegelijkertijd biedt het een filosofische vorming aan die de leerlingen in staat stelt fundamenteel na te denken over de achtergronden van zowel hun levenservaringen als hun verworven kennis. Het draagt expliciet bij tot de realisatie van twee belangrijke doelstellingen van het Secundair Onderwijs, zoals onder meer vermeld in het NVKSO-document Profielen van de studierichtingen in de derde graad van het ASO (feb. 1992, Kl. 21.13.31, p.9): de leerlingen leiden naar een creatief-kritische houding tegenover de theoretische kennis die ze verwerven en de leerlingen helpen bij het opbouwen van een voorlopige synthese van wereldbeschouwing. De algemene oriëntatie voor de uitbouw van Wijsgerige stromingen is de wijsgerige antropologie.

Door middel van de introductie in de westerse, wijsgerige cultuurtraditie en de filosofische vorming, allebei gesteld in het teken van de wijsgerige studie van het mens-zijn, wil het vak Wijsgerige stromingen de volgende algemene doelstellingen realiseren:

- het tot stand brengen van de eerste kennismaking met de belangrijkste begrippen en thema's uit de wijsbegeerte;
- inzicht geven in de eigenheid van de filosofische reflectie;
- inzicht geven in de grote wijsgerig-antropologische stromingen;
- inzicht geven in de filosofische achtergronden die meespelen in maatschappelijke en culturele ontwikkelingen;
- de verwondering over het fenomeen mens denkend cultiveren;
- de bereidheid bevorderen tot verantwoord kritisch denken en handelen;
- de bekwaamheid bevorderen om met anderen een ernstig, inhoudelijk gesprek te voeren;
- interesse wekken voor het waarderen van teksten en van andere cultuuruitingen met een filosofisch karakter.

2.2 Specifieke doelstellingen van het 1ste leerjaar van de 3de graad

In het 1ste leerjaar worden de volgende specifieke doelstellingen nagestreefd:

- De leerlingen verwerven een algemeen inzicht in de eigen aard en het begrippenkader van het filosofisch denken.
- De leerlingen krijgen een inzicht in het bestaan van de filosofische cultuur in de westerse beschaving en in de belangrijke rol die de filosofie heeft gespeeld in het ontstaan van de visie op mens en maatschappij.
- De leerlingen leren via significante probleemstellingen de verwondering over de verschillende aspecten van het fenomeen mens-zijn, zoals ze zich ontvouwen in de levensloop, filosofisch uit te diepen.
- De leerlingen leren in gegeven cultuurdocumenten van geschreven of audiovisuele aard de impliciete of expliciete visie op de mens ontdekken, filosofisch begrijpen en evalueren.

2.3 Specifieke doelstellingen van het 2de leerjaar van de 3de graad

In het 2de leerjaar wordt de antropologische kennis van het 1ste leerjaar uitgewerkt, door ze onder 8 noemers te brengen (cf. 3.3) en ze zo te betrekken op een aantal vakken die in de loop van het Secundair Onderwijs aan bod zijn gekomen. Hieruit vloeien de volgende specifieke doelstellingen voort:

- De leerlingen verwerven een inzicht in het epistemologisch statuut van verschillende soorten kennis.
- De leerlingen leren op een filosofische wijze nadenken over hun maatschappelijke verantwoordelijkheid en over de betekenis en de draagwijdte van hun intellectuele vorming bij de uitbouw van een meer menswaardige en democratische samenleving.
- De leerlingen worden bekwaam om verworven leerinhouden te plaatsen in het wijsgerig perspectief van de menselijke zingeving in al haar aspecten.

3 LEERINHOUDEN

3.1 Inleiding op de leerinhouden van het 1ste en 2de leerjaar van de 3de graad

3.1.1 RICHTINGGEVENDE OPTIEK

Het is van belang dat zowel de algemene als de specifieke doelstellingen worden gerealiseerd vanuit een wijsgerige, open en dynamische visie. In deze optiek krijgen de wijsgerige verwondering over het fenomeen van het mens-zijn en de eigen aard van het filosoferen de meeste kansen.

In een pedagogisch en didactisch perspectief is het noodzakelijk de concrete uitwerking van de leerinhouden vanuit een realistische optiek te plannen. Een jaarplan dat berekend is op ongeveer 2 x 30 lessen per leerjaar is hierbij een onmisbaar werkinstrument.

3.1.2 THEMATISCHE AFBAKENING

Het leerplan bakent het eeuwenoude en complexe domein van de filosofie niet historisch, wel thematisch af. Gezien het inleidende karakter van Wijsgerige stromingen en om pedagogische redenen concentreert het leerplan zich op het thematische veld van de wijsgerige antropologie. Hiermee wordt echter een historisch georiënteerde uitwerking van bepaalde leerinhouden niet uitgesloten.

3.2 De leerinhouden van het 1ste leerjaar van de 3de graad

3.2.1 EERSTE KENNISMAKING MET DE WIJSBEGEERTE

- De Grieks-historische bakermat van de wijsbegeerte:
 - * de betekenis van het woord filosofie en de Griekse herkomst ervan;
 - * de relatie tussen de mythe en de filosofie;
 - * het fenomeen van de eeuwenoude geschiedenis van de filosofie.
- De existentiële bakermat van de wijsbegeerte:
 - * de verwondering die leidt tot vragen en probleemstellingen;
 - * de grote zorg voor wat het menselijk bestaan waardevol en zinvol maakt;
 - * de grote deelgebieden van de filosofie, waaronder de antropologie, de ethiek, de epistemologie, de metafysica.

3.2.2 DE MENS EN ZIJN LEVENSLLOOP

De leerinhouden kaderen in de wijsgerige antropologie en worden opgebouwd in een veeleer narratieve aanpak. Het fenomeen van de menselijke levensloop vormt de rode draad en biedt voldoende ruimte aan de leerkracht om het concept op een eigen wijze inhoudelijk en didactisch uit te tekenen. Hij kan de volgorde zelf bepalen. Het spreekt vanzelf dat in de voorgestelde indeling verschillende leerinhouden naar elkaar kunnen verwijzen of onder een andere rubriek kunnen worden behandeld.

- De spelende mens:
 - * het onderscheid van de mens met het dier en de dingen;
 - * het fenomeen van het esthetische met aandacht voor het creatieve, speelse, genietende element in de kunst en cultuur;
 - * het taalspel.
- De handelende mens:
 - * de arbeidende mens;
 - * de relatie tussen cultuur en natuur;
 - * de lichamelijke;
 - * de ethische waarden in het menselijk handelen en de menselijke relaties;
 - * de maatschappelijke verantwoordelijkheid voor een rechtvaardige samenleving.
- De sprekende mens:
 - * de taal en de communicatie tussen mensen;
 - * het spreken van waarheid;
 - * de verschillende taalvormen (natuur- en menswetenschappelijke, religieuze, literaire ...).
- De spirituele mens:
 - * de ziel of inwendigheid van de mens;
 - * de religieuze ervaringen van de mens;
 - * de existentiële zingeving.

3.3 De leerinhouden van het 2de leerjaar van de 3de graad

De leerinhouden worden onder 8 noemers gebracht en zijn gebaseerd op de lessentabellen secundair onderwijs van het 1ste en 2de leerjaar van de derde graad SO (NVSKO), in het bijzonder van die studierichtingen in het ASO en KSO waar Wijsgerige stromingen voorkomt in de pedagogische aanbevelingen. In alfabetische volgorde: het ecologische, het economische, het esthetische, het historische, het religieuze, het talige, het technologische, het wetenschappelijke. Telkens wordt een aanbod gepresenteerd van 3 mogelijke thema's.

HET ECOLOGISCHE

- de relatie van de mens tot de natuur;
- bio-ethische aspecten van de milieuproblematiek;
- de 'filosofie' achter milieubewegingen.

HET ECONOMISCHE

- mens- en maatschappijbeeld van belangrijke economische theorieën;
- ethiek en waardebeleving in vrijetijdsindustrieën;
- menselijke waarden versus zuiver economische waarden.

HET ESTHETISCHE

- het mensbeeld in één of meer kunststromingen;
- een kennismaking met een historisch invloedrijke filosofie van de kunst;
- de plaats van de kunst in de samenleving.

HET HISTORISCHE

- de relatie van de mens tot het verleden;
- een kennismaking met een belangrijk denker over geschiedenis;
- enkele vragen uit de geschiedenisfilosofie.

HET RELIGIEUZE

- een kennismaking met een wijsgerige godsleer;
- de draagwijdte van de wijsgerige kritiek op godsbeelden;
- menselijke zingeving en geloof in God.

HET TALIGE

- een kennismaking met een taalfilosofie;
- verschillen tussen wetenschappelijke, religieuze, dagelijkse en poëtische of literaire taal;
- de macht van het woord.

HET TECHNOLOGISCHE

- een kennismaking met filosofische reflecties over de techniek;
- ethische en maatschappelijke implicaties van technologische toepassingen;
- wijsgerige kritiek op de mechanisering en vertechnisering van het mens- en wereldbeeld.

HET WETENSCHAPPELIJKE

- een kennismaking met een belangrijke stroming in de wetenschapsfilosofie;
- wijsgerige achtergronden van de spanning tussen wetenschap en godsdienst;
- wijsgerige reflecties in het licht van wetenschappelijke ontwikkelingen.

4 METHODOLOGISCHE WENKEN

4.1 Differentiatie

Dit leerplan moet worden beschouwd als een graadleerplan en is voor het ASO en voor de studierichting Beeldende vorming van het KSO bestemd. De opgesomde leerinhouden van het 1ste leerjaar van de 3de graad vormen een gemeenschappelijk grondplan en zijn voor alle betrokken leerlingen verplicht. De vier dimensies van de levensloop dienen aan bod te komen. Bij de uitwerking van die dimensies maakt de leerkracht een verantwoorde keuze uit de aangeduide thema's.

De leerinhouden van het 2de leerjaar worden onder 8 noemers gebracht, waarvan de leerkracht in functie van de heterogene of homogene samenstelling van de klas er gedurende het schooljaar minimum 3 behandelt. Daarbij hoeft hij/zij niet noodzakelijk rekening te houden met de studierichtingen van de leerlingen. Trouwens, in het kader van het algemeen vormend karakter van het Secundair Onderwijs kan voor de leerlingen zinvol en verrijkend zijn dat ze worden uitgenodigd na te denken over fenomenen waar ze in hun curriculumvakken weinig over vernemen. Onder ieder gekozen noemer behandelt de leerkracht 2 van de 3 thema's. Deze vragen uiteraard een filosofische benadering en uitwerking, die aansluiten bij de specifieke doelstellingen van het 2de leerjaar. Overlappingsen met andere vakken zijn hierdoor uitgesloten.

4.2 Didactische werkvormen

Het vak Wijsgerige stromingen is zoals de andere algemene vakken geschikt voor de verschillende didactische werkvormen. Aan de basis ervan ligt het stellen van open vragen. Ze worden ingekleed in goed geformuleerde probleemstellingen waardoor de leerlingen in een socratisch gesprek aan het denken worden gezet. Uiteraard eist deze belangrijke werkvorm van de leerkracht de onmisbare didactische vaardigheid in het leiden van het socratisch gesprek.

De werkvorm van de open vraag kan in andere werkvormen worden geïntegreerd die als bijzonder geschikt voor het vak Wijsgerige stromingen kunnen worden beschouwd.

Een geschikte didactische werkvorm is het groepswerk. Het schept immers de ruimte voor de oefening van het filosofisch gesprek. Toch is het van belang de leerlingen bij deze moeilijke werkvorm voldoende te begeleiden. Dat houdt ook in dat het groepswerk zowel methodisch als inhoudelijk goed moet worden voorbereid, en wegens het tijdsintensief karakter, niet voortdurend kan worden georganiseerd.

Een onmisbare werkvorm voor het filosofieonderwijs is het lezen van filosofische teksten. Dit kunnen zowel teksten van filosofen uit het verleden of het heden als essayistische teksten met een min of meer filosofische strekking zijn.

De actieve werkvormen die liggen in de lijn van een persoonlijk werk verdienen voor het vak Wijsgerige stromingen zeker een aanbeveling. Zonder de leerlingen te veel werk te bezorgen, kan een goed afgebakende persoonlijke opdracht een zeer geschikte werkvorm zijn. Hier kan er wel op worden gewezen, dat de leerkracht voor een dergelijke persoonlijk uit te werken opgave de leerlingen het nodige materiaal bezorgt. Hij/zij onderzoekt in ieder geval of de leerlingen in hun onmiddellijke omgeving gemakkelijk de nodige filosofische werkinstrumenten kunnen vinden.

4.3 Didactische hulpmiddelen

De leerkracht kan ervoor zorgen dat in de schoolbibliotheek enkele elementaire filosofische werkinstrumenten beschikbaar zijn.

Niettegenstaande in Wijsgerige stromingen vooral tekstmateriaal als didactisch hulpmiddel wordt gebruikt, dient de leerkracht er rekening mee te houden dat ook audiovisuele werken bruikbare, didactische hulpmiddelen kunnen vormen.

Wegens de specificiteit van de leerinhouden van het 2de leerjaar van de 3de graad kan interdisciplinaire samenwerking in de vorm van bijvoorbeeld projectwerk nuttig en wenselijk zijn.

5 BIBLIOGRAFIE

De bibliografie bevat een selectie van Nederlandstalige publicaties die verschenen zijn in de periode 1973-1993.

5.1 Inleiding in de filosofie

- **ABICHT, L.**, Filosofie is voor iedereen. Inleiding op 2500 jaar denken. Leuven, Acco, 1992.
- **AERTSEN, J.A., e.a.**, Grote filosofen. Plato, Aristoteles, Thomas van Aquino, Descartes, Kant, Marx, Nietzsche, Levinas en Wittgenstein in actueel perspectief. Kapellen, DNB/Pelckmans, 1992².
- **AUFENANGER, J.**, Filosofie. Utrecht/Antwerpen, Het Spectrum, 1985.
- **AYER, A.J.**, De kernproblemen van de filosofie. Kapellen, DNB/Pelckmans, 1987².
- **BEEKMAN, S.**, Filosofie-Filosofen-Filosoferen. Een eerste terreinverkenning. Bilthoven, Ambo, 1973.
- **DE BLEECKERE, S.** (red.), Het huis van de filosofie. Handboek Hedendaagse Wijsgerige Stromingen. Een filosofisch werkboek voor al wie ervan houdt na te denken. Kapellen, DNB/Pelckmans, 1991⁴.
- **DE FROE, A., e.a.**, Wijsgerig denken. Hoofdstukken uit de wijsbegeerte voor het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs. Amsterdam, Meulenhoff Educatief, 1977².
- **KESSELS, J.**, Geluk en wijsheid. Filosoferen voor beginners. Meppel, Boom, 1991.
- **KUYPERS, K., e.a.**, Encyclopedie van de filosofie. (Winkler Prins Bibliotheek) Brussel, Elsevier, 1977.
- **KWANT, R.C. & IJSSELING, S.** (red.), Filosoferen. Gangbare vormen van wijsgerig denken. Alphen aan den Rijn, Samson, 1977.
- **NAGEL, T.**, Wat betekent het allemaal? Een korte inleiding in de filosofie. Amsterdam, Bert Bakker, 1990.
- **PAULOS, J.A.**, Ik denk, dus ik lach. Een alternatieve benadering van de filosofie. Amsterdam, Bert Bakker, 1991.
- Prisma van de filosofie. Filosofen en filosofische begrippen verklaard. Utrecht, Het Spectrum, 1991².
- **VAN DOOREN, W.**, Vragenderwijs. Elementair overzicht van de systematische filosofie. Assen, Van Gorcum, 1976.
- **VAN EIJCK, J.**, Filosofie: een inleiding. Meppel, Boom, 1984³.
- **VAN PEURSEN, C.A.**, Wegwijs in de wijsbegeerte: een aansporing tot het zelf filosoferen. Amsterdam, Elsevier, 1980⁵.
- **VAN RAALTEN, F.**, Filosofie in hoofdzinnen. Deel 1. Deel 2. Baarn, Het Wereldvenster, 1974, 1976.
- **WALDRAM, J.**, Encyclopedie van de filosofie. Baarn, Tirion, 1991.
- **WILLEMSSEN, H.** (red.), Woordenboek filosofie. Assen, Van Gorcum, 1992.

- **WITTSCHIER, M.**, Als je niets meer wilt weten ... kleine inleiding in de filosofie. Apeldoorn, Van Walraven, 1986.

5.2 Wijsgerige antropologie

- **ACHTERHUIS, H.**, Het rijk van de schaarste. Van Thomas Hobbes tot Michel Foucault. Baarn, Ambo, 1988.
- **ACHTERHUIS, H.** (red.), De maat van de techniek. Baarn, Ambo, 1992.
- **BOERS, C.**, Wetenschap, techniek en samenleving. Bouwstenen voor een kritische wetenschapstheorie. Meppel, Boom, 1981.
- **BOLTER, J.D.**, De mens van Turing. Westerse cultuur in het tijdperk van de computer. Kapellen, DNB/Pelckmans, 1986.
- **BOUCKAERT, L.** (red.), Terugkeer van de ethiek. Denken over economie en samenleving. Leuven, Acco, 1989.
- **BOUCKAERT, L. & BOUCKAERT, G.** (red.), Metafysiek en engagement. Een personalistische visie op gemeenschap en economie. Leuven, Acco, 1992.
- **GOOSSENS, W.**, Over wetenschap. Een inleiding tot de wetenschapsfilosofie. Leuven, Garant, 1991.
- **IJSSELING, S.** (red.), Over de mens. Vijf filosofische conferenties. (Wijsgerige Verkenningen vol. 4) Leuven, Universitaire Pers, 1987.
- **IJSSELING, S.**, Retoriek en filosofie. Wat gebeurt er wanneer er gesproken wordt? Bilthoven, Ambo, 1975.
- **KWANT, R.C.** (red.), Mensbeelden. Filosofie in een pluriforme maatschappij. Amsterdam, Elsevier, 1975³.
- **MAERTENS, G. & VERSTRAETEN, J.**, Ethische perspectieven op mens, maatschappij en milieu. Tielt, Lannoo, 1992.
- **PLATO**, Verzameld werk. 5dln, Antwerpen, De Nederlandsche Boekhandel, 1978.
- **SCHAVEMAKER, C. & WILLEMSSEN, H.**, Over de waardigheid van de mens. (Symposion - Teksten voor filosofie-onderwijs) Alphen aan den Rijn-Brussel, Samson, 1983.
- **SCHAVEMAKER, C. & WILLEMSSEN, H.**, Over de arbeid van de mens. (Symposion - Teksten voor filosofie-onderwijs) Alphen aan den Rijn-Brussel, Samson, 1984.
- **SCHAVEMAKER, C. & WILLEMSSEN, H.**, Over het weten van de mens. (Symposium - Teksten voor filosofie-onderwijs) Alphen aan den Rijn/Brussel, 1986.
- **SCHAVEMAKER, C. & WILLEMSSEN, H.**, Over het schone en de kunst van de mens. (Symposion - Teksten voor filosofie-onderwijs) Alphen aan den Rijn- Brussel, Samson, 1988.
- **SCHAVEMAKER, C. & WILLEMSSEN, H.**, Over de wijsbegeerte van de mens. (Symposium - Teksten voor filosofie-onderwijs) Alphen aan den Rijn/Brussel, 1989.
- **SCHUURMAN, E.**, Filosofie van de technische wetenschappen. Leiden, Martinus Nijhoff, 1990.
- **VERGOTE, A.**, Cultuur, religie, geloof. Leuven, Universitaire Pers, 1989.

- **WILDIERS, M.**, Kosmologie in de westerse cultuur. Kapellen, DNB/Pelckmans, 1991².

5.3 Geschiedenis van de filosofie

- **AYER, A.J.**, Filosofie in de twintigste eeuw. Kapellen, DNB/Pelckmans, 1986.
- **BAKKER, R., e.a.**, Inleiding tot de wijsbegeerte in christelijk perspectief. Kampen, Kok Educatief, 1981.
- **BERTELS, C.P. & PETERSMA, E.**, Filosofie van de 20ste eeuw. Assen, Van Gorcum, 1987.
- **BOR, J. & TEPPEMA, S.**, 25 eeuwen filosofie. Teksten. Toelichtingen. Meppel, Boom, 1992⁴.
- **DECORTE, J.**, Waarheid als weg. Beknopte geschiedenis van de middeleeuwse wijsbegeerte. Kapellen, DNB/Pelckmans, 1992.
- **DE CRESCENZO, L.**, Geschiedenis van de Griekse filosofie. De presocraten. Amsterdam, Bert Bakker, 1986.
- **DE CRESCENZO, L.**, Geschiedenis van de Griekse filosofie. Socrates en daarna. Amsterdam, Bert Bakker, 1988.
- **DELFGAAUW, B.**, Beknopte geschiedenis van de wijsbegeerte. Van Thales tot Lyotard. Kapellen, DNB/Pelckmans, 1993.
- **DE STRYCKER, E.**, Beknopte geschiedenis van de antieke filosofie. Kapellen, DNB/Pelckmans, 1987³.
- **DIOGENES LAERTIUS**, Leven en leer van beroemde filosofen. Baarn, Ambo, 1989.
- **GOVAERTS, B. & VAN POELE, H.**, Meesters van de westerse filosofie. Hegel, Marx, Nietzsche, Wittgenstein, Heidegger, Sartre, Levinas. Brussel, BRT-Instructieve Omroep, 1988.
- **OGER, E. & BUEKENS, F.** (red.), Denken in alle staten. Negen profielen van hedendaagse Amerikaanse filosofen. Kapellen, DNB/Pelckmans, 1992.
- **RUSSELL, B.**, Geschiedenis der westerse filosofie. Katwijk aan Zee, Servire, 1991¹⁴.
- **STEEL, C.**, Historische inleiding tot de wijsbegeerte. Leuven, Universitaire Pers, 1989.
- **STÖRIG, H.J.**, Geschiedenis van de filosofie. (Prisma nrs. 409-410) Utrecht, Het Spectrum, 1990²¹.
- **TOULMIN, S.**, Kosmopolis. Verborgene agenda van de moderne tijd. Kapellen, DNB/Pelckmans, 1992².
- **VAN DRIESSCHE, R.**, Historisch overzicht van de wijsbegeerte en de ethiek. Deel I: Van de oudheid tot en met Kant. Deel II: de negentiende en twintigste eeuw. Leuven, Garant, 1991.
- **VAN SEVENANT, A.**, Het verhaal van de filosofie. Inleiding tot de wijsbegeerte van vroeger tot nu. Antwerpen, Hadewijch, 1992.
- **VERGEER, Ch.**, Eerste vragen. Over de Griekse filosofie. Nijmegen, SUN, 1990.

5.4 Didactisch bruikbare tijdschriften

- Filosofie. Tweemaandelijks magazine voor algemeen toegankelijke wijsbegeerte en voor nieuws over filosofie en levensbeschouwing. Uitgegeven in opdracht van Stichting Informatie Filosofie. (Uitgeverij Damon, postbus 223, NL-5680 AE Best)
- Filosofiemagazine. Verschijnt tienmaal per jaar. Uitgegeven in samenwerking met de Stichting Filosofie. (Postbus 85927, NL-2508 CP Den Haag)
- Wijsgerig perspectief op maatschappij en wetenschap. Een tweemaandelijks tijdschrift. (Postbus 58, NL-7940 AB Meppel)
- Filosofie en Praktijk. Een viermaandelijks tijdschrift. (Daedalus, PB 115, N-1120 AC Landsmeer)